

**Ikäihmisten perhehoidon toimintaohje
Kanta-Hämeen hyvinvointialueella
1.1.2023 lukien**

Sisällys

1. Ikäihmisten perhehoito Kanta-Hämeen hyvinvointialueella.....	3
2. Perhehoitoa koskevat säädökset.....	3
3. Perhehoidon tavoite ja tarkoitus.....	4
4. Perhehoidon muodot.....	4
4.1. Pitkäaikainen perhehoito.....	4
4.2. Lyhytaikainen perhehoito.....	5
4.3. Osavuorokautinen perhehoito.....	5
4.4. Perhehoito perhehoidettavan kotona.....	5
5. Perhehoitaja ja perhekoti.....	5
6. Perhehoidon myöntäminen ja perhehoitoon sijoittaminen.....	8
7. Toimeksiantosopimus.....	9
7.1. Ilmoittamisvelvollisuus.....	10
7.2. Valvonta.....	10
7.3. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....	10
7.4. Perhehoidon päättyminen.....	11
8. Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset.....	11
8.1. Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkiot.....	11
8.2. Pitkäaikaisen perhehoidon kulukorvaus.....	12
8.3. Lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.....	13
8.4. Osavuorokautisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.....	15
8.5. Perhehoidettavan kotona tapahtuvan perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.....	15
8.6. Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen perhehoidon keskeytyessä tai päättyessä.....	16
8.7. Käynnistämiskorvaus.....	17
8.8. Matkakorvaus.....	17
9. Perhehoitajan asema.....	18
9.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä.....	18
9.2. Perhehoitajan vapaa ja oikeus henkilökohtaiseen vapaaseen.....	18
9.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa.....	18
9.2.2. Lyhytaikaisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa.....	19
9.2.3. Perhehoitajan vapaa perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa.....	20
9.2.4. Pitkäaikaisen perhehoitajan henkilökohtainen vapaa.....	20
9.3. Perhehoitajan sairastuminen.....	20

9.3.1.	Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa.....	20
9.3.2.	Lyhytaikaisen ja osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa.....	21
9.3.3.	Perhehoidettavan kotona tapahtuvan perhehoidon perhehoitajan sairastuessa.....	22
9.4.	Perhehoitajan hoitopäiväraporttilomake ja palkkion ja kulukorvauksen maksun aikataulu	22
9.5.	Perhehoitajan kuntoutus.....	23
9.6.	Perhehoitajan eläketurva.....	23
9.7.	Vakuutukset perhehoidossa.....	23
9.8.	Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki.....	24
9.9.	Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	24
9.10.	Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti.....	24
10.	Perhehoidettavan asema.....	25
10.1.	Hoito- ja palvelusuunnitelma.....	25
10.2.	Yhteydenpito omaisiin / läheisiin.....	26
10.3.	Ikäihmisen lääkehoito perhehoidossa.....	26
10.4.	Asiakasmaksut.....	26
10.5.	Perhehoidettavan yksityis- ja käyttövarat.....	27
10.6.	Perhehoidettavan matkat ja retket.....	27
10.7.	Perhehoidettavan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet.....	28
10.8.	Julkisuus.....	28
10.9.	Väkivalta- ja kriisitilanteet sekä perhehoidettavan katoaminen.....	28
10.10.	Perhehoidettavan kuolema.....	29
11.	Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tehtävät ikäihmisten perhehoidossa.....	29
	Liite 1 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ikäihmisten perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset.	31

1. Ikäihmisten perhehoito Kanta-Hämeen hyvinvointialueella

Perhehoidon järjestämistä ohjaa ensisijaisesti perhehoitolaki (263/2015). Tämä toimintaohje on Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ikäihmisten hallinnollinen ohje siitä, miten toteutetaan toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on taata hyvinvointialueella yhtenäinen ikäihmisten perhehoidon toteuttamismalli. Perhehoidon toimintaohje palvelee perhehoitoa tarjoavaa hyvinvointialuetta, perhehoidettavaa, hänen läheisiään, perhehoitajaa ja perhehoidon järjestäjätahoa.

2. Perhehoitoa koskevat säädökset

Toimeksiantosuhteista perhehoitoa ja sen järjestämistä normittavia lakeja:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
- Lastensuojelulaki (412/2007)
- Mielenterveyslaki (1116/1990)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Työntekijän eläkelaki (395/2006)
- Työsopimuslaki (55/2001)
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

3. Perhehoidon tavoite ja tarkoitus

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Hyvinvointialue tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa (Perhehoitolaki 263/2015).

Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle hänen tarpeidensa mukainen hoiva ja huolenpito perheenjäsenenä sekä mahdollisuus läheisiin ihmissuhteisiin. Hoivalla ja huolenpidolla pyritään edistämään hoidossa olevan henkilön toimintakyvyn ylläpitoa kuntoutuksen periaatteita hyödyntäen sekä vahvistaen perhehoidettavan perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. Hoidon perustana ovat ihmisarvon kunnioittaminen, oikeus arvokkaaseen vanhuuteen ja hyvään kohteluun.

Perhehoidon vahvuuksia ovat muun muassa pysyvät ihmissuhteet, jatkuvuus ja koti elinympäristönä. Perhehoidossa on mahdollista antaa yksilöllistä hoivaa ja huolenpitoa: ryhmäkoko on pieni ja hoitaja pysyy samana. Perhehoidossa hoidettavaa tuetaan osallistuminaan perheen arkeen omien voimavarojen ja halun mukaan, joka tukee hänen toimintakykyään ja edistää elämänlaatua. Perheessä eläminen antaa ikäihmiselle virikkeitä. Perhehoito antaa hyvät mahdollisuudet käyttää yhteisöllisyyttä sekä yhdessä tekemistä ja kokemista hoivan ja huolenpidon perustana.

4. Perhehoidon muodot

4.1. Pitkäaikainen perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito on jatkuvaa perhehoitoa, jolloin perhehoidettava muuttaa perhehoitajan luokse toistaiseksi. Pitkäaikaiseen perhehoitoon siirryttäessä voidaan aluksi tehdä lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus ns. tutustumisjakson ajaksi. Tutustumisjakson olisi hyvä olla vähintään kuukauden mittainen, jotta perhehoitoon muuttava ikäihminen ja perhehoitaja ennättävät tutustua riittävästi ja voidaan arvioida perhehoidon soveltuvuus asuimuotona.

4.2. Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisessa perhehoidossa asiakas on perhehoidossa sovitun jakson ajan. Lyhytaikainen perhehoito voi kestää yhtäjaksoisesti enintään kolme kuukautta. Mikäli lyhytaikaisen perhehoidon aikana käy ilmi, että perhehoito kestää yli kolme kuukautta, muutetaan toimeksiantosopimus kolmen kuukauden jälkeen pitkäaikaisen perhehoidon sopimukseksi. Mikäli perhehoidon jakson tiedetään kestävän yli kolme kuukautta jo toimeksiantosopimusta solmitaessa, tehdään sopimus pitkäaikaisesta perhehoidosta (esim. perhehoidettavalle suunniteltu viiden kuukauden jakso perhehoitoon).

4.3. Osavuorokautinen perhehoito

Osavuorokautisen perhehoidon kesto on enintään 6 tuntia kerrallaan. Yli 6 tuntia kestävä perhehoito on lyhytaikaista perhehoitoa. Osavuorokautinen perhehoito voi korvata esimerkiksi päiväkeskuskäyntejä. Yön yli kestävä hoito on lyhytaikaista perhehoitoa.

4.4. Perhehoito perhehoidettavan kotona

Perhehoidettavan kotona tapahtuva perhehoito on perhehoitoa hoidettavan kodissa. Tässä perhehoidon muodossa perhehoitaja menee aina hoidettavan kotiin.

5. Perhehoitaja ja perhekoti

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hyvinvointialueen kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitoa omassa kodissaan tai perhehoidettavan kotona. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa hyvinvointialueelle eikä yksityinen palveluntuottaja. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on soveltuva antamaan perhehoitoa (Perhehoitolaki 263/2015 6 §).

Hyvinvointialue voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitetulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan edun mukaiseksi. (Perhehoitolaki 263/2015 14 §).

Uusien perhehoitajiksi aikovien on suoritettava ennakoivalmennus ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä. Valmennuksen tavoitteena on auttaa perhehoitajaksi aikovaa perhettä tekemään tietoinen päätös perhehoitajaksi ryhtymisestä, sitoutumisesta tehtävään ja arvioida perheen valmiuksia ja edellytyksiä toimia tehtävässä. Erityisistä syistä ennakoivalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta (Perhehoitolaki 263/2015 6 §).

Perhehoitajan tulee luoda perhehoidettavalle turvallinen ja virikkeitä antava hoitoympäristö ja turvata hänen ja hänen läheistensä yhteydenpito ja sosiaalinen kanssakäyminen. Perhehoitoon sijoitetulla on tasa-arvoinen asema perheen muihin jäseniin nähden. Perhehoidettavan käytössä ovat kaikki perhehoitokodin yhteiset tilat.

Perhehoitajan ja erilaisten Kanta-Hämeen hyvinvointialueen työntekijöiden, joiden tehtäviin perhehoito kuuluu, välinen yhteistyö on välttämätöntä ja perusta onnistuneelle sijoitukselle. Perhehoitajana toimiminen edellyttää sekä yhteistyöhalua että -taitoja. Perhehoitoon sijoitetun henkilön asioiden hoitaminen sujuu parhaiten silloin, kun yhteistyö on toimivaa. Hyvinvointialue nimeää perhehoitajalle aina asiakkaan omatyöntekijän hyvinvointialueelta.

Perhekodissa voidaan hoitaa enintään neljää henkilöä perhehoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset ja muut erityistä hoitoa ja huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. Hoidettavien henkilöiden määrä voi olla enintään kuusi, jos perhekodissa annettavasta hoidosta vastaa vähintään kaksi ennakoivalmennuksen käynyttä, perhekodissa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on lisäksi tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävistä (Perhehoitolaki 263/ 2015 7 §).

Hoidettavien määrästä voidaan poiketa tarvittaessa, jos se tukee esimerkiksi perhehoidossa olevan pariskunnan yhdessä asumista. Enimmäismäärästä voidaan poiketa myös, jos keskinäinen kanssakäyminen ja perhesijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa mahdollistavat poikkeamisen enimmäismäärästä. Perhekodissa hoidettavien määrä on kuitenkin aina suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen (Perhehoitolaki 263/2015, 9 §).

Enimmäismäärästä voidaan poiketa silloin, kun perhehoitaja sijaistaa toista perhehoitajaa hänen vapaansa aikana. Järjestelystä on ehdottomasti aina etukäteen sovittava hyvinvointialueen vastuuhenkilöiden kanssa. Järjestelyä suunniteltaessa tulee huomioida,

että hoidettavien keskinäinen kanssakäyminen, toimintakyky ja hoidon tarve sekä perhekodin tilat mahdollistavat järjestelyyn.

Perhekoti on hyvinvointialueen hyväksymä yksityiskoti, jossa perhehoitoa annetaan.

Perhekodin sopivuutta arvioidessa huomioidaan erityisesti seuraavat asiat:

- perheen ihmissuhteet ja ilmapiiri
- perhehoitajan mahdollisuudet ottaa huomioon ja vastata perhehoitoon sijoitettavan tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti
- perhehoitajan valmiudet toimia yhteistyössä viranomaisten, omaisten ja muun yhteistyöverkoston kanssa
- perhekodin jäsenten valmius hyväksyä kaikkien tasavertaisuus ja perhekodin toiminta
- perhekodin tilat, varustetaso, turvallisuus, esteettömyys, terveydelliset olosuhteet ja kodin lähiympäristö. Perhehoidon asukkaalla tulee pitkäaikaisessa perhehoidossa pääsääntöisesti olla oma huone. Lyhytaikaisessa perhehoidossa hoidettavana oleva henkilö voidaan sijoittaa kahden hengen huoneeseen.
- perhekodissa jokaisen asukkaan huone varustetaan palovaroittimella. Huoneiden lisäksi asennetaan vähintään yksi palovaroitin asunnon jokaista alkavaa 60 neliötä kohden kerroskohtaisesti. Palovaroittimia tulee testata säännöllisesti. Perhekoti varustetaan vähintään yhdellä käsisammuttimella, lisäksi keittiö varustetaan sammutuspeitteellä. Poistuminen hätätilanteen sattuessa on suositeltavaa suunnitella ja harjoitella etukäteen.

Valmennuksen aikana hyvinvointialueen edustaja tekee yhteistyössä kouluttujan kanssa vähintään yhden kotikäynnin. Perhehoitolain mukaisen valmennuksen kuuluvan arvioinnin pohjalta tehdään päätös perheen tai henkilön soveltuvuudesta perhehoitajaksi. Valmennuksen aikana tehdyllä kotikäynnillä käydään läpi perhehoitajaksi aikovan omaa elämänhistoriaa ja selvitetään muita perhehoitajuuteen sekä perhekotiin liittyviä vaatimuksia ja velvoitteita.

Osana ennakoivalmennusprosessia pyydetään valmennukseen osallistuvan henkilön oman hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden lausunto henkilön sopivuudesta perhehoitajan tehtävään.

Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle:

- fyysinen pitkäaikais sairaus, jonka ennustetaan aiheuttavan toimintakyvyn laskua
- päihde- tai mielenterveysongelma perheessä

- taloudelliset vaikeudet perheessä / pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- joku perheenjäsenistä vastustaa perhehoitoperheeksi ryhtymistä
- perheen elämään ja arkeen erittäin voimakkaasti vaikuttava elämänkatsomus
- hylkäävä arvio ennakkovalmennuksesta

6. Perhehoidon myöntäminen ja perhehoitoon sijoittaminen

Perhehoito on sosiaalihuoltolain mukaista palvelua ja sen myöntäminen perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin. Asiakkaan palvelutarve ja soveltuvuus perhehoitoon arvioidaan yhteistyössä asiakkaan, omaisten ja työntekijöiden kanssa. Asiakasohjauksessa huomioidaan asiakkaan osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan hänen mahdollisuuttansa tehdä tietoon ja kokemukseen perustuva valinta.

Perhehoidon onnistumisen kannalta on tärkeää, että perhehoitoa tarvitseva henkilö sijoitetaan juuri hänelle sopivaan perheeseen. Hyvinvointialue päättää voidaanko perheeseen sijoittaa kyseessä oleva henkilö vai ei. Perhehoitoon sijoittamisessa otetaan huomioon perhehoidettavan omat toivomukset, hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- Tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa
- Valvoo öisin ja häiritsee muita
- Tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan
- On aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan ja muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata
- Harhailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta
- Tarvitsee siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhekodissa
- Tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toimissa kahden henkilön apua
- On oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa
- Ei itse sitoudu yhteistyöhön tai hänen omaisensa eivät sitoudu yhteistyöhön

Perhehoidon sijoitusta suunniteltaessa selvitetään myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja muiden tukitoimien tarve ja saatavuus. Hoidettavan sijoittaneen

hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa, että hoidettava saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen hyvinvointialueen toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sijoittavan hyvinvointialueen edustaja huolehtii tarvittavista maksusitoumuksista yms. (Perhehoitolaki 263/2015 22§).

Hyvinvointialueen asiakasohjaus arvioi ikäihmisen perhehoidon tarvetta. Mikäli ikäihmistä ollaan sijoittamassa pitkäaikaisessa perhehoidossa kahden hengen huoneeseen, tulee kaikkien osapuolten hyväksyä järjestely.

Perhehoidettavan sijoittaminen perhehoitoon toteutetaan hänen hyvinvointialueen edustajien yhteistyönä. Hyvinvointialueen asiakasohjauksessa täytetään mm. lomake perhehoitoa tarvitsevan ikäihmisen tarpeista toimitettavaksi mahdollisesti muille perhehoitoa koordinoiville toimijoille.

Hyvinvointialueella arvioidaan rekisterissä olevien perhehoitajien valmiuksia ja perhekotien tilanteita vastata kyseisen henkilön tarpeisiin. Perhehoitaja arvioi saamiensa tietojen perusteella omia valmiuksiaan pitää huolta ko. ikäihmisestä. Perhehoitaja pohtii valmiuksiaan ja ilmoittaa perhehoidon hyvinvointialueen edustajalle päätöksestään.

Em prosessia seuraa perhehoitoon tutustumisen organisointi. Perhehoitajalla on lainmukainen oikeus saada tietää hoidon onnistumisen kannalta oleelliset tiedot hoitoon tulevan henkilön elämänhistoriasta ja terveydentilasta. Perhehoitaja voi käyttää oleellisten tietojen keräämiseen tätä varten luotua asiakastietolomaketta.

7. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja hyvinvointialue sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen, ennen sijoittamista tai välittömästi sen alettua. Sopimuksen tekeminen edellyttää aina neuvottelua siinä sovittavista asioista. Toimeksiantosopimus sitoo sen tekijöitä noudattamaan sopimusta.

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat perhehoitaja (ja tarvittaessa perhehoitajan puoliso) ja hyvinvointialueen edustaja. Toimeksiantosopimus tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan tarvittaessa hoidon kestoa ja sisäl-

töä koskevien pysyvien muutosten vuoksi tai silloin, kun sen tarkistamiseen on muutoin ai-
hetta.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoite-
tussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen hyvinvointialueeseen (Perhehoitolaki 263/2015
10 § ja 14 § ja Työsopimuslaki 55/2001).

7.1. Ilmoittamisvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista sen hy-
vinvointialueen edustajalle, joka on sijoittanut hoidettavan sekä sille hyvinvointialueelle, jos-
sa perhekoti sijaitsee (Perhehoitolaki 263/2015 21 §).

Perhekotiin liittyvistä asioista tulee ilmoittaa sen hyvinvointialueen edustajalle, jossa perhe-
koti sijaitsee (hoidettavien määrät ja miltä hyvinvointialueilta hoidettavat ovat, remontit, asu-
misen muutokset, perheen sisäiset muutokset, valvontakäynnit). Perhehoitaja on velvollinen
ilmoittamaan perhehoidettavaan liittyvistä muutoksista perhehoidettavan omatyöntekijälle.

7.2. Valvonta

Sijoittavalla hyvinvointialueella on velvollisuus valvoa perhehoitoa perhehoitolain 22 §:n pe-
rusteella. Perhehoidon valvonta on esimerkiksi: ennakoiva valvonta, perhehoidon aikainen
suunnitelmallinen ja epäkohtailmoitukseen perustuva valvonta.

Valvonta tapahtuu tarkastuskäynteinä perhehoitajan kotiin, joita tehdään kerran vuodessa.
Tarvittaessa valvontakäyntejä voidaan tehdä myös ilman ennakoilmoitusta. Valvontakäyn-
neistä tehdään kirjallinen raportti ja täytetään valvontalomake. Mahdollisista muutostoimen-
piteistä laaditaan perhehoitajalle aikataulutus ja muutostoimenpiteet varmistetaan tarkastus-
käynnillä.

7.3. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Toimeksiantosopimus voidaan irtisanoa seuraavan kahden kuukauden kuluttua, ellei toisin
ole sovittu toimeksiantosopimuksessa. Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopi-
mattomaksi tai puutteelliseksi, hyvinvointialueen tulee antaa mahdollisuus korjaaviin toimen-
piteisiin. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata il-
man kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa vä-
littömästi. (Perhehoitolaki 12 §). Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi.

Perhehoitajan tulee tehdä irtisanomisen kirjallisesti. Hyvinvointialue ilmoittaa irtisanomisesta ja purkamisesta kirjallisesti perhehoitajalle.

7.4. Perhehoidon päätyminen

Perhehoitajan siirtyessä eläkkeelle toivotaan hänen ilmoittavan mahdollisimman ajoissa eläkkeelle jäämisestään. Eläkkeelle siirtymisestä tulee ilmoittaa kirjallisesti viimeistä kaksi kuukautta ennen perhehoidon loppumista perhehoidettavan omatyöntekijälle, joka välittää organisaatiossa tietoa tarvittavalla tavalla eteenpäin. Eläkkeelle siirtymisessä noudatetaan voimassaolevia eläkelakeja.

Vakituisen perhehoitajan muutoin lopettaessa toimintansa, tulee siitä sopia vähintään neljä kuukautta ennen perhehoidon päättymistä hyvinvointialueen edustajien kanssa.

Perhehoidon päättymisestä sovitaan aina yksilöllisesti perhehoidettavan oman hyvinvointialueen edustajien kanssa.

Perhehoidossa olevan perhehoidettavan kuollessa toimeksiantosopimus purkautuu ilman irtisanomista. Hyvinvointialue maksaa pitkäaikaiselle perhehoitajalle hoitopalkkion kuolemaa seuraavan neljäntoista vuorokauden ajalta sekä korvaa aiheutuvat kustannukset maksamalla kulukorvauksen (ravintokorvausta lukuun ottamatta) kuolemaa seuraavan neljäntoista vuorokauden ajalta. Perhehoidossa olevan henkilön kuollessa perhehoitajan tulee ottaa välittömästi yhteyttä perhehoitajalle nimettyyn perhehoidettavan omatyöntekijälle.

8. Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset

8.1. Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkiot

Hoitopalkkion määrän tulee vastata henkilön hoidettavuutta. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertomella.

Perhehoitajan hoitopalkkiossa on kolme eri maksuluokkaa. Perhehoidettavan omatyöntekijä päättää maksuluokasta. Liitteestä 1 löytyvät hoitopalkkioiden maksuluokat pitkäaikaiselle perhehoitajalle.

Hoitopalkkion maksuluokat

Hoitopalkkion maksuluokka arvioidaan ja tarkistetaan palvelusuunnitelman teon ja palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Maksuluokkaa arvioitaessa palvelutarpeen arvioinnin tukena voidaan käyttää RAI arviointimenetelmää. Maksuluokkaa voidaan muuttaa perhehoidettavan tarpeen ja tilanteen mukaan.

Maksuluokka 1: Perhehoidettava tarvitsee päivittäin avustamista huolenpitoa, hoivaa tai valvontaa päivittäisissä toiminnoissaan alentuneen toimintakykynsä vuoksi (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Hän liikkuu kohtuullisen itsenäisesti apuvälineiden kanssa tai ilman niitä. Arjessa selviytymistä voi haitata esimerkiksi turvattomuuden tunne, yksinäisyys. Perhehoidettava selviytyy päivittäisistä toiminnoistaan muistutuksella tai sanallisa ohjauksella. Hänellä on lieviä muistin, käytöksen tai mielenterveyden ongelmia. Hän sopeutuu hyvin perhekodin ryhmään, on yhteistyökykyinen ja tunnistaa avun tarpeensa. Viitteenä voidaan käyttää RAI arviointimenetelmää toimintakyvyn ja avuntarpeen arvioimiseen (RAI MAPLe 2-3 – lievä -kohtalainen avuntarve, CPS 2– lievä kognition alenema).

Maksuluokka 2: Perhehoidettava tarvitsee runsaasti avustamista, huolenpitoa ja hoivaa päivittäisissä toiminnoissaan alentuneen toimintakykynsä vuoksi (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Hän tarvitsee lähes jatkuvaa valvontaa muistamattomuuden tai psyykkisen tilan vuoksi. Hänellä on käytöksen ja/tai mielenterveyden ongelmia. Perhehoidettava voi tarvita ajoittain vähäistä ohjausta ja valvontaa myös yöllä. Hänellä voi olla satunnaista yökastelua ja/tai vaipat. Perhehoidettava liikkuu perhehoidossa ohjatusti tai valvotusti. Hän tarvitsee tukea perhekodin ryhmään sopeutumisessa. Viitteenä voidaan käyttää RAI arviointimenetelmää toimintakyvyn ja avuntarpeen arvioimiseen (RAI MAPLe vähintään 3 – kohtalainen avuntarve, CPS 3– keskivaikea kognition alenema).

Erityismaksuluokka 3: Perhehoidettava tarvitsee paljon avustamista, huolenpitoa ja hoivaa päivittäisissä toiminnoissaan useilla toimintakyvyn osa-alueilla. Hänellä voi olla liitännäissairauksia esim. vaikea muistisairaus tai vaikea liikuntavamma. Hänellä voi olla useita apuvälineitä käytössä. Perhehoidettava voi tarvita ohjausta ja valvontaa myös yöllä. Hänellä voi olla yökastelua ja/tai vaipat. Hän liikkuu perhehoidossa ohjatusti ja/tai valvotusti.

Perhehoidossa hoidettavan saattohoito kuuluu erityismaksuluokkaan. Lisäksi erityismaksuluokkaan kuuluu runsaasti hoitoa ja apua vaativa tilanne esim. perhehoidettavan sairaalasta palaaminen perhehoitoon kuntoutumisen ajaksi.

8.2. Pitkäaikaisen perhehoidon kulukorvaus

Pitkäaikaisen perhehoidon kulukorvaus tarkistetaan kalenterivuosittain elinkustannusindeksin mukaan. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain kulukorvaukseen liittyvän indeksin. Liitteessä 1 ovat pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksettavan kulukorvauksen suuruudet. Seuraavana on tarkemmin avattuna kulukorvaukseen kuuluvat kohdat: ravinto, asuminen, muut menot ja matkakulut.

Ravinto

Ravinto koostuu ruuasta ja ruuan valmistuksesta perhehoidettavalle. Ravintoon kuuluvat kaikki päivän ateriat: aamupala, lounas, päivällinen, iltapala ja tarvittavat välipalat. Arterioiden valmistamisessa huomioidaan yleisesti hyväksytyt ravintosuositukset. Ravinnossa tulee huomioida myös perhehoidettavan ruokavalio, yksilölliset erityistarpeet ja hoidettavan henkilökohtaiset mieltymykset.

Asuminen

Asuminen korvaa perhehoitajalle vuokran osuutta perhehoidettavan asumisesta. Asuminen ei sisällä sähkö ja vesimaksua.

Muut menot

Muut menot sisältävät mm. sähkön, veden, vaatteiden ja liinavaatteiden pesun ja jälkikäsittelyn, siivoustarvikkeet ja pesuaineet, WC- ja talouspaperit, perhehoitajan puhelinkuluja ja muita yhteydenpitokuluja sekä arjen matkakuluja.

Matkakulut

Matkakulut maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle 0,46 euroa/kilometri (verohallinnon päätös 2022). Perhehoitajalle maksetaan matkakuluja, jos hän lähtee perhehoidettavan kanssa esim. lähimaisen luokse tai retkelle teatteriin. Matkakuluista on aina sovittava etukäteen hyvinvointialueen edustajan kanssa.

8.3. Lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus

Lyhytaikaisessa perhehoidossa maksetaan vain perhehoidettavan läsnäolopäivät. Perhehoitajalle maksetaan jo sovitut perhehoitokäynnit silloin, kun peruutus tapahtuu kolme päivää ennen perhehoitoon menoa. Lyhytaikaisesta perhehoidosta maksettavia palkkiota ja kulukorvausta nostetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamilla indekseillä.

Perhehoidettavan omatyöntekijä päättää lyhytaikaisen perhehoidon maksuluokista. Hoitoisuuslisän maksuluokka arvioidaan ja tarkistetaan palvelusuunnitelman teon ja palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Maksuluokkaa arvioitaessa palvelutarpeen arvioinnin tukena voidaan käyttää RAI arviointimenetelmää. Maksuluokkaa voidaan muuttaa perhehoidettavan tarpeen ja tilanteen mukaan.

Liitteessä 1 ovat lyhytaikaiselle perhehoitajalle maksettavien palkkioiden ja kulukorvausten suuruudet.

Hoitopalkkion maksuluokat

Hoitopalkkio maksetaan lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajan luona tapahtuvasta perhehoidosta. Hoitopalkkiot on jaettu kolmeen maksuluokkaan perhehoidettavan toimintakyvyn ja tuen tarpeen mukaisesti.

Maksuluokka 1: Perhehoidettava tarvitsee päivittäin avustamista huolenpitoa, hoivaa tai valvontaa päivittäisissä toiminnoissaan alentuneen toimintakykynsä vuoksi (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Hän liikkuu kohtuullisen itsenäisesti apuvälineiden kanssa tai ilman niitä. Arjessa selviytymistä voi haitata esim. turvattomuuden tunne, yksinäisyys. Perhehoidettava selviytyy päivittäisissä toiminnoissa muistutuksella tai sanallisella ohjauksella. Hän on lieviä muistin, käytöksen tai mielenterveyden ongelmia. Hän sopeutuu hyvin perhekodin ryhmään, on yhteistyökykyinen ja tunnistaa avun tarpeensa. Viitteenä voidaan käyttää RAI arviointimenetelmää toimintakyvyn ja avuntarpeen arvioimiseen (RAI MAPLe 2-3 – lievä -kohtalainen avuntarve, CPS 2– lievä kognition alenema).

Maksuluokka 2: Perhehoidettava tarvitsee runsaasti avustamista, huolenpitoa ja hoivaa päivittäisissä toiminnoissaan alentuneen toimintakykynsä vuoksi (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Hän tarvitsee lähes jatkuvaa valvontaa muistamattomuuden tai psyykkisen tilan vuoksi. Hänellä on säännöllisesti käytöksen ja mielenterveyden ongelmia. Perhehoidettava voi tarvita joskus vähäistä ohjausta ja valvontaa myös yöllä. Hänellä voi olla satunnaista yökastelua ja/tai vaipat. Hänen liikkuu perhehoidossa ohjatusti tai valvotusti ja tarvitsee tukea perhekodin ryhmään sopeutumisessa. Viitteenä voidaan käyttää RAI arviointimenetelmää toimintakyvyn ja avuntarpeen arvioimiseen (RAI MAPLe vähintään 3 – kohtalainen avuntarve, CPS 3– keskivaikea kognition alenema).

Eryityismaksuluokka 3: Perhehoidettava tarvitsee paljon avustamista, huolenpitoa ja hoivaa päivittäisissä toiminnoissaan useilla toimintakyvyn osa-alueilla. Hänellä voi olla liitännäissairauk-

sia esim. vaikea muistisairaus ja/tai vaikea liikuntavamma. Perhehoidettavalla voi olla useita apuvälineitä käytössä. Hän voi tarvita ohjausta ja valvontaa myös yöllä. Hänellä voi olla yökastelua ja/tai vaipat ja hän liikkuu perhehoidossa ohjatusti ja/tai valvotusti.

Erytismaksuluokkaan kuuluu runsaasti hoitoa ja apua vaativa tilanne esim. leikkauksen jälkeen sairaalasta toipuminen lyhytaikaisessa perhehoidossa ennen kotiutumista omaan kotiin.

Kulukorvaus maksetaan perhehoitajalle myös lyhytaikaisessa perhehoidossa.

Matkakulut maksetaan perhehoitajalle 0,46 euroa/kilometri (verohallinnon päätös 2022). Lyhytaikaiselle perhehoitajalle maksetaan matkakulut, jos perhehoitaja hakee hoidettavan perhehoitoon ja vie hänet kotiinsa. Perhehoitajalle maksetaan matkakuluja, jos hän lähtee perhehoidettavan kanssa esim. lähiomaisen luokse tai retkelle teatteriin. Matkakuluista on aina sovittava etukäteen hyvinvointialueen edustajan kanssa.

8.4. Osavuorokautisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus

Osavuorokautisessa perhehoidossa maksetaan vain perhehoidettavan läsnäolopäivät. Perhehoitajalle maksetaan jo sovitut perhehoitokäynnit silloin, kun peruutus tapahtuu kolme päivää ennen perhehoitoon menoa. Osavuorokautisesta perhehoidosta maksettavia palkkiota ja kulukorvausta nostetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamilla indekseillä. Liitteessä 1 ovat osavuorokautisesta perhehoidosta perhehoitajalle maksettavien palkkioiden ja kulukorvausten suuruudet.

Osavuorokautinen perhehoito tapahtuu aina perhehoitajan luona

Hoitopalkkion määräytymisen osalta on olennaista, että osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoidon kesto **on alle 6 tuntia kerrallaan**. Yli 6 tuntia kestävä perhehoito on lyhytaikaista perhehoitoa.

Myös osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan **kulukorvaus**.

Matkakulut maksetaan perhehoitajalle 0,46 euroa/kilometri (verohallinnon päätös 2022). Osa-vuorokautisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan matkakulut, jos perhehoitaja hakee perhehoidettavan perhehoitoon ja vie hänet kotiinsa. Perhehoitajalle maksetaan matkakuluja, jos hän lähtee perhehoidettavan kanssa esim. retkelle. Matkakuluista on aina sovittava etukäteen hyvinvointialueen edustajan kanssa.

8.5. Perhehoidettavan kotona tapahtuvan perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus

Perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa maksetaan toteutuneet perhehoitokäynnit. Perhehoitajalle maksetaan jo sovitut perhehoitokäynnit, jos peruutus tapahtuu kolme päivää ennen sovittua perhehoitokäyntiä. Perhehoidettavan kotoa tapahtuvasta perhehoidosta maksettavaa hoitopalkkiota nostetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamilla indekseillä. Liitteessä 1 ovat perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen suuruudet.

Perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa **hoitopalkkio** on jaettu kolmeen hoito-aikaan, jotka ovat alle 3 tuntia, 3 – 6 tuntia ja yli 6 tuntia.

Perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa perhehoitajalle **ei makseta kulukorvausta**.

Matkakulut maksetaan perhehoitajalle 0,46 euroa/kilometri (verohallinnon päätös 2022). Perhehoitajalle maksetaan matkakulut, kun perhehoitaja menee perhehoidettavan luo ja palaa kotiinsa. Perhehoitajalle maksetaan matkakuluja, jos hän lähtee yhdessä perhehoidettavan kanssa esim. kauppasioille. Matkakuluista on aina sovittava etukäteen hyvinvointialueen edustajan kanssa.

8.6. Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen perhehoidon keskeytyessä tai päättyessä

Perhehoidon järjestely eri tilanteissa	Hoitopalkkio	Kulukorvaus
1. Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva perhehoidettava sijoitetaan tilapäisesti johonkin muualle kuin perhehoitoon.	Maksetaan perhehoitajalle.	Ravintokulut maksetaan perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta. Asumiskulut ja muut menot maksetaan perhehoitajalle.
2. Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva perhehoidettava sijoitetaan tilapäisesti toisen perhehoitajan luo.	Maksetaan kummallekin perhehoitajalle.	Ravintokulut maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta. Asumiskulut ja muut menot maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle. Lyhytaikainen perhehoitaja saa kulukorvauksen.
3. Toinen perhehoitaja tulee sijaiseksi pitkäaikaisen perhehoitajan kotiin.	Maksetaan kummallekin perhehoitajalle.	Maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle.
4. Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva perhehoidettava sijoitetaan muualle perhehoitajan sairauden vuoksi.	Maksetaan perhehoitajalle. (noudatetaan sairausvakuutuslain säädöksiä).	Ravintokulut maksetaan perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta.

		Asumiskulut ja muut menot maksetaan perhehoitajalle kahdelta kuukaudelta.
5. Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva perhehoidettava sijoitetaan perhehoitajan sairauden vuoksi tilapäisesti toisen perhehoitajan luo.	Maksetaan kummallekin perhehoitajalle.	Ravintokulut maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta. Asumiskulut ja muut menot maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle kahdelta kuukaudelta. Lyhytaikainen perhehoitaja saa kulukorvauksen.
6. Toinen perhehoitaja tulee pitkäaikaisen perhehoitajan kotiin sairauden ajaksi.	Maksetaan kummallekin perhehoitajalle (pitkäaikaisen perhehoitajan osalta noudatetaan sairausvakuutuslain säädöksiä).	Maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle.
7. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan perhehoidettavan loma, sairaalassaolo tai muu poissaolo.	Maksetaan perhehoitajalle neljäntoista vuorokauden ajalta (jos poissaolo jatkuu pidempään tapauskohtaisesti hyvinvointialueen edustaja voi käyttää harkintaa palkkion maksamisesta).	Ravintokulut maksetaan perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta. Asumiskulut maksetaan. Muita menoja ei makseta, jos perhehoidettavan poissaolo kuukauden aikana on vähintään 14 vuorokautta.
8. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan perhehoidettavan sairaalassaolo, jolloin perhehoitaja joutuu säännöllisesti käymään perhehoidettavan luona.	Maksetaan perhehoitajalle.	Ravintokulut maksetaan perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta. Asumiskulut ja muut menot maksetaan.
9. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen	Maksetaan perhehoitolain 12 §:n mukaisesti.	Maksetaan perhehoitolain 12 §:n mukaisesti. Pitkäaikaisessa perhehoidossa ravintokuluja ei makseta.
10. Kuolema (toimeksiantosopimuksen voimassaolo lakkaa heti)	Maksetaan neljäntoista vuorokauden ajalta pitkäaikaiselle perhehoitajalle	Maksetaan neljäntoista vuorokauden ajalta asumisen kulut ja muut menot. Ravintokulut maksetaan perhehoitajalle 5 vuorokauden ajata, tämän jälkeen ravintokuluja ei makseta.

8.7. Käynnistämiskorvaus

Hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista voidaan perhehoitajalle suorittaa korvaus. Korvaus arvioidaan tapauskohtaisesti ja korvauksen suuruus on enintään 3261 euroa (vuonna 2023). Käynnistämiskorvaus suoritetaan maksusitoumuksella tai kuitteja vastaan perhehoitajalle. Korvattavia kohteita voivat olla muun muassa asuntoon kohdistuvat pienet korjaus- ja muutostyöt, kalustaminen sekä mahdolliset vuodevaatteet yms. Käynnistämiskorvaus maksetaan ensisijaisesti pitkäaikaiselle perhehoitajalle. Lyhytaikaiselle perhehoitajalle voidaan maksaa käynnistämiskorvausta harkinnan perusteella.

Käynnistämiskorvauksen poisto aika on kolme vuotta. Kunakin vuonna poistuu hankinnan arvosta seuraavasti: 1. vuonna 40 %, 2. vuonna 35 % ja 3. vuonna 25 %. Mikäli perhehoito lakkaa lyhyemmän ajan kuluessa, sovitaan takaisinmaksusta tai välineiden luovuttamisesta

hyvinvointialueelle huomioiden kyseisen perhehoidon kokonaistilanne käynnistämiskorvauksen osalta. Kolmen vuoden jälkeen käynnistämiskorvauksella tehdyt hankinnat ovat perhehoitajan omaisuutta.

8.8. Matkakorvaus

Perhehoidossa noudatettava kilometrikorvaus on 0,46 euroa/kilometri (verohallinnon päätöksen mukainen vuonna 2022). Lyhytaikaisena ja / tai osavuorokautisena perhehoitajana toimivalle henkilölle maksetaan matkakorvaus, mikäli hän osallistuu hoidettavan kuljettamiseen perhehoitoon. Hoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus. Muusta liikkumisesta hoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa tulee sopia erikseen hyvinvointialueen edustajan kanssa, jos perhehoitaja kuljettaa perhehoidettavaa asiointikäynneillä.

Perhehoidettava maksaa itse sairauden, hammashoidon ja kuntoutuksen vuoksi tehtävät matkat. Terveystieteiden matkoista perhehoidettava voi hakea korvausta Kelasta.

9. Perhehoitajan asema

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoito-laissa (263/2015).

9.1. Perhehoitajan vastuuyöntekijä

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuuyöntekijä (Perhehoitolaki 263/2015). Toimeksiantosopimukseen kirjataan lisäksi perhehoidettavan asioista vastaava hyvinvointialueen omatyöntekijä ja hänen yhteystietonsa. Perhehoitajalla on oikeus saada tukea ja tavata vastuuyöntekijäänsä perhehoitoon liittyvissä asioissa. Vastuuyöntekijä on usein se henkilö, johon tässä asiakirjassa viitataan hyvinvointialueen edustajana, ellei erikseen ole muuta todettu tai viitattu perhehoidettavan omatyöntekijään.

9.2. Perhehoitajan vapaa ja oikeus henkilökohtaiseen vapaaseen

9.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa

Ikäihmisten perhehoito sitoo perhehoitajan tehtävään ja läsnäoloon ympärivuorokautisesti. Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 3,5 vuorokautta kalenterikuukaudessa, ja ne tulee pitää kokonaisina vuorokausina (yhteensä 42 vuorokautta vuodessa). Vapaita ei kerry, mikäli perhehoitaja ei ole toiminut toimeksiantosopimusten perusteella 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa perhehoitajana. Perhehoitajan tulee itse huolehtia siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen kuluvan kalenterivuoden aikana. Perhehoitajalle ei korvata rahallisesti vapaapäiviä, vaan hänen on pidettävä kertyneet vapaat vapaapäivinä.

Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien ikäihmisten osalta yhtä aikaa. Perhehoidettavien sijaispaikkaan vienti- ja hakupäivät eivät kuluta vapaapäiviä perhehoitajalta. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

Hyvinvointialueen perhehoidettavan omatyöntekijä järjestää yhteistyössä perhehoitajan kanssa perhehoidettavien hoidon perhehoitajan vapaan aikana.

Perhehoitajan vapaan pitämisestä on tehtävä kirjallinen ilmoitus hyvinvointialueen edustajalle kaksi kuukautta ennen loman alkamista.

9.2.2. Lyhytaikaisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalla on kaksi päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaa kertyy jokaisesta toimeksiantosopimuksesta, mikäli perhehoidettava on ollut perhehoidossa vähintään 14 päivää kalenterikuukaudessa. Saman hyvinvointialueen toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaaoikeuden kertymistä määriteltäessä. Perhehoitopäiviä on oltava kuukaudessa yhteensä 14 päivää, jotta vapaa kertyy. Samaan aikaan lyhytaikaisessa perhehoidossa olevien hoidettavien hoitopäiviä ei lasketa erikseen (esim. 1. - 4.9. ja 1. - 10.9. huomioidaan jakso 1. - 10.9., yhteensä 10 hoitopäivää).

Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteenä käytetään lyhytaikaisessa perhehoidossa maksuluokan 1 palkkiota.

Osavuorokautisesta perhehoidosta perhehoitajalla on kaksi päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaa kertyy jokaisesta toimeksiantosopimuksesta, mikäli perhehoidettava on ollut perhehoidossa vähintään 14 päivää kalenterikuukaudessa. Saman hyvinvointialueen toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaaoikeuden kertymistä määriteltäessä. Perhehoitopäiviä on oltava kuukaudessa yhteensä 14 päivää, jotta vapaa

kertyy. Samaan aikaan lyhytaikaisessa perhehoidossa olevien hoidettavien hoitopäiviä ei lasketa erikseen (esim. 1. - 4.9. ja 1. - 10.9. huomioidaan jakso 1. - 10.9., yhteensä 10 hoitopäivää).

Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään lyhytaikaisen perhehoidon maksuluokan 1 palkkiota.

Jos perhehoitaja tekee sekä lyhytaikaista että osavuorokautista perhehoitoa, niin silloin vapaakertymä on kaksi päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää.

9.2.3. Perhehoitajan vapaa perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa

Kotona tapahtuvassa perhehoidossa perhehoitajalla on kaksi päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaa kertyy jokaisesta toimeksiantosopimuksesta, mikäli perhehoidettava on ollut perhehoidossa vähintään 14 päivää kalenterikuukaudessa. Saman hyvinvointialueen toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaa-oikeuden kertymistä määriteltäessä. Perhehoitopäiviä on oltava kuukaudessa yhteensä 14 päivää, jotta vapaa kertyy. Jos perhehoitajalla on kaksi perhehoidettavaa samassa kodissa, niin lomapäiviä kertyy vain yhden osalta.

Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään lyhytaikaisen perhehoidon maksuluokkaa 1 palkkiota.

9.2.4. Pitkäaikaisen perhehoitajan henkilökohtainen vapaa

Perustellusta syystä pitkäaikaiselle perhehoitajalle voidaan myöntää oikeus henkilökohtaisen vapaan pitämiseen, mikäli perhehoidettavien hoito saadaan kohtuudella järjestymään. Lupa henkilökohtaiseen vapaan käyttämiseen ja sijaisjärjestelyihin on aina sovittava hyvinvointialueen edustajan kanssa kahta kuukautta aiemmin ja sen myöntäminen harkitaan tapauskohtaisesti.

Henkilökohtaisen vapaan ajalta perhehoitajalle ei makseta hoitopalkkiota ja kulukorvausta, mikäli hoidettava on ko. ajan muualle sijoitettuna. Jos perhehoitajalle tulee sijainen perhehoitajaksi, vakituiselle perhehoitajalle maksetaan kulukorvaus. Hoitopalkkio ja kulukorvaus tältä kuukaudelta lasketaan jakamalla hoitopalkkio ja kulukorvaus kyseisen kuukauden kalenteripäivien määrällä ja kertomalla saatu osamäärä toteutuneiden perhehoitopäivien määrällä. Vapaan alkamis- ja päättymispäivä katsotaan perhehoitopäiväksi, josta maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus.

9.3. Perhehoitajan sairastuminen

9.3.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee ilmoittaa sairastumisesta ilman viivytystä sekä hyvinvointialueen edustajille. Mikäli poissaolo jatkuu yli kolme päivää, siitä tulee toimittaa sairauslomtodistus hyvinvointialueen edustajalle sekä ilmoitus sairausloman pituudesta perhehoidettavan omatyöntekijälle. Tarvittaessa perhehoidettavan omatyöntekijä järjestää yhteistyössä perhehoitajan kanssa perhehoidettavien hoidon perhehoitajan sairausloman ajaksi.

Jos perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman vuoksi, sijoittaja maksaa hoitopalkkion ja kulukorvauksen Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää, huom. lauantai on arkipäivä). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan voimassa olevien toimeksiantosopimusten mukaisilta päiviltä. Jos keskeytys johtuu esimerkiksi perhehoitajan lapsen sairastumisesta, hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairauspäivärahan suuruisena (Sairausvakuutuslaki 1224/2004). Sairauspäivärahaa haettaessa tarvitaan lääkärinlausunto sairaudesta.

Jos hoidettavan hoito järjestyy perhekodissa sairausloman aikana, maksetaan kulukorvaus perhehoitajalle täysimääräisenä koko sairausloman ajalta. Perhekotiin tulevalle sijaiselle maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio sekä matkakorvaus. Sijainen hakee matkakorvauksen vain yhdeltä hyvinvointialueelta, jos sijoittavia hyvinvointialueita on useita. Matkakorvaukset tulee hakea vuorotellen sijoittavilta hyvinvointialueilta.

Jos perhehoito jatkuu perhekodissa perhehoitajan sairausloman ajan ilman ulkopuolista sijaista, on perhehoitaja oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan että hoitopalkkion ja kulukorvauksen. Tällöin perhehoitajan tulee sairauspäiväraihakemuksessaan (Kela) selvittää, mitä perhehoitajan tehtäviä hän on estynyt hoitamasta sairauden tai vamman johdosta sekä kuka on hoitanut hänen tehtävänsä sairausloman aikana.

Vapaat kertyvät, mikäli perhehoitaja on toiminut kalenterikuukaudessa perhehoitajana vähintään 14 päivää. Sairausloman ajalta ei kerry vapaata, mikäli perhehoidossa ei ole hoidettavia.

9.3.2. Lyhytaikaisen ja osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee ilmoittaa sairastumisesta ilman viivytystä hyvinvointialueen edustajille. Mikäli poissaolo jatkuu yli kolme päivää, siitä tulee toimittaa sairauslomatodistus hyvinvointialueen edustajalle sekä ilmoitus sairausloman pituudesta perhehoidettavan omatyöntekijälle.

Mikäli lyhytaikainen tai osavuorokautisena perhehoitajana toimiva perhehoitaja sairastuu, maksetaan hänelle sovittujen hoitopäivien hoitopalkkiot korkeintaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta. Kulukorvausta ei makseta. Mikäli sairausloman ajalle ei ole sovittu perhehoitopäiviä / -jaksoja, niin palkkiota ei makseta.

Ensisijaisesti sairausloman aikaiset lyhytaikaisen perhehoidon jaksot pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan, jolloin palkkiota ei korvata perhehoitajalle kahteen kertaan. Osavuorokautinen perhehoito perutaan sairausloman ajalta. Mikäli hoidettavan tilanteen vuoksi perhehoitajalle tarvitaan sijaista, pyritään löytämään sijainen ja toimimaan kuten pitkäaikaisessa perhehoidossa.

Lyhytaikaisesta ja osavuorokautisesta perhehoidosta ei kerry vapaa-oikeutta, jos perhehoitaja on sairauslomalla ja hoidettava ei ole perhehoidossa tai perhekotiin tarvitaan sijainen.

9.3.3. Perhehoidettavan kotona tapahtuvan perhehoidon perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee ilmoittaa sairastumisesta ilman viivytystä sekä perhehoidettavan omatyöntekijälle, että hyvinvointialueen edustajalle. Mikäli poissaolo jatkuu yli kolme päivää, siitä tulee toimittaa sairauslomatodistus hyvinvointialueen edustajalle sekä ilmoitus sairausloman pituudesta hyvinvointialueen vastuutyöntekijälle.

Mikäli kotona tapahtuvan perhehoidon hoitaja sairastuu, maksetaan hänelle sovittujen hoitopäivien hoitopalkkiot korkeintaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta. Kulukorvausta ei makseta. Mikäli sairausloman ajalla ei ole sovittu perhehoitopäiviä, niin palkkiota ei makseta.

Ensisijaisesti sairausloman aikaiset sovitut perhehoitopäivät pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan, jolloin palkkiota ei korvata perhehoitajalle kahteen kertaan. Mikäli hoidettavan tilanteen vuoksi perhehoitajalle tarvitaan sijaista, pyritään löytämään sijainen.

Perhehoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta ei kerry vapaa-oikeutta, jos perhehoitaja on sairauslomalla.

9.4. Perhehoitajan hoitopäiväraporttilomake ja palkkion ja kulukorvauksen maksun aikataulu

Hoitopäiväraporttilomake on perustana hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksamiselle perhehoitajalle. Perhehoitajalta edellytetään hoitopäiväraporttilomakkeen täyttämistä kuukausittain. Allekirjoitettu hoitopäiväraporttilomake on toimitettava seuraavan kuun loppuun mennessä hyvinvointialueelle asiakaslaskutuksen vuoksi.

Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle pääsääntöisesti kuluvan kuun 15. päivänä. Lyhytaikaiselle ja osavuorokautiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus joko kuun 15. päivänä tai kuun viimeisenä päivänä. Perhehoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa maksetaan hoitopalkkio joko kuun 15. päivänä tai kuun viimeisenä päivänä.

9.5. Perhehoitajan kuntoutus

Sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssien ajalta voidaan perhehoitajalle maksaa kuntoutusrahaa (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista). Kuntoutusraha edellyttää, että henkilö on estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä. Perhehoitajan työ on katsottava tällaiseksi omaksi työksi, jos se on päätoimista. Jos perhehoitaja on estynyt tekemästä omaa työtään osallistuessaan kuntoutuskurssille, hänellä on oikeus kuntoutusrahaan.

Perhehoitajalle ei kuntoutuksen ajalta makseta hoitopalkkiota. Hyvinvointialueen edustajat järjestävät tarvittaessa sijaisen pitkäaikaiselle perhehoitajalle kuntoutuksen ajaksi. Lyhytaikaiselle ja osavuorokautiselle perhehoitajalle sekä perhehoidettavan kotiin menevälle perhehoitajalle pyritään järjestämään sijainen, mikäli perhehoitoa ei ole mahdollista perua tai siirtää kuntoutusjakson ajaksi.

9.6. Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016). Perhehoitajalle eläkettä karttuu kaikista hoitopalkkioista ilman alarajaa. Suositellaan, että perhehoitaja on itse yhteydessä eläkkeen myöntäjään ja selvittää omaan eläkkeeseensä liittyvät asiat. Lisätietoa www.keva.fi, www.tyoelake.fi.

Eläkkeelle siirtymisestä perhehoitajan on tiedotettava hyvissä ajoin (vähintään 2 kuukautta aiemmin) hyvinvointialueen edustajalle.

9.7. Vakuutukset perhehoidossa

Perhehoitajat kuuluvat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin, josta hyvinvointialue vastaa. Tämä kattaa perhehoitajat perhehoitajan työssä tapahtuvan tapaturman osalta. Muihin vakuutuksiin hyvinvointialueella ei ole lakisääteistä velvoitetta.

Perhehoidossa olevalla ei ole hyvinvointialueen ottamaa tapaturmavakuutusta. Perheeseen sijoitetun henkilön omaisuus sisältyy perhehoitajan koti-irtaimiston vakuutukseen.

Perhehoidossa hoidettavan aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla hyvinvointialueella ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vahingonkorvausvastuuvakuutusta. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingonkäräjän välinen asia. Vahingon sattuessa asiaa voidaan selvittää yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan hyvinvointialueen kanssa. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa hoidettavien vahinkovakuutuksen.

9.8. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki

Työnohjaukseen, täydennyskoulutukseen ja mentorointiin perhehoitajalla on mahdollisuus harkinnan mukaan. Työnohjauksesta, täydennyskoulutuksesta ja mentoroinnista sovitaan aina erikseen hyvinvointialueen edustajan kanssa. Perhehoitajalle voidaan korvata myös muun tahon järjestämästä koulutuksesta aiheutuvia kuluja. (ks. Perhehoitolaki 263/2015 15 § ja Perhehoitoliiton tietopaketti: Hyvää perhehoitoa ikäihmisille, toimeksiantosuhteisen perhehoidon tietopaketti (<https://www.perhehoitoliitto.fi/perhehoito/ikaihmiset>)).

Hyvinvointialueella perhehoitajan vastuutyöntekijän tehtävänä on tukea perhehoitajaa työtehtävässään.

9.9. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Hyvinvointialueen on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi. (Perhehoitolaki 15 a §).

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään perhehoitajan asuinkunnan terveystieteiden keskuksessa ja sen sisältö vastaa soveltuvin osin sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta perhehoitajien terveystarkastuksesta. Tarkastuksessa käytetään omaishoitajien jaksamisen ja tuen ar-

viointiin tarkoitettuja mittareita tai lomakkeita tarkoituksenmukaisissa määrin. Tarkastuksia järjestetään päätoimisina toimiville perhehoitajille vähintään kahden vuoden välein.

9.10. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat salassa pidettäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Perhehoidossa lähtökohtana on salassapito. Perhehoidettavaa koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä ja jo tieto perhehoidon asiakkuudesta on salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on oikeus saada perhehoidettavasta hoidon kannalta välttämätön tieto. Perhehoitajaa koskee elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000). Tämä tarkoittaa, että perhehoidettavaan liittyviä tietoja ei saa ilmaista kenellekään sivullisille.

Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa perhehoidettavan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuus pätee myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Se koskee myös perhehoitajan muita perheenjäseniä ja muita perhehoitoon lyhytaikaisesti osallistuvia henkilöitä. Perhehoidossa olevaa perhehoidettavaa koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä sijoittavalle hyvinvointialueelle.

10. Perhehoidettavan asema

Perhehoidon toteuttamisesta sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Perhehoitosijoitus valmistellaan siten, että sijoitetulla, hänen omaisillaan ja perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua toisiinsa perhehoidon suunnitteluvaiheessa.

10.1. Hoito- ja palvelusuunnitelma

Jokaiselle perhehoitoa aloittavalle ikäihmiselle tehdään tai päivitetään hoito- ja palvelusuunnitelma, johon osallistuvat: perhehoidettavan omatyöntekijä, perhehoidettava, hänen lähiomaisensa, perhehoitaja sekä tarvittavat muut perhehoidettavan hyvinvointiin osallistuvat työntekijät. Suunnitelmaan kirjataan perhehoidettavaa koskevat tavoitteet ja niiden toteuttaminen. Hoito- ja palvelusuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään terveydentilan ja/tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Hoito- ja palvelusuunnitelmaan liitetään erillinen suostumus tietojen luovuttamisesta eri hoitotahojen välillä.

Perhehoitajalle toimitetaan turvallisen ja laadukkaan perhehoidon toteuttamiseksi ja hoidettavan toimintakyvyn seurannan turvaamiseksi ikäihmistä koskevat tiedot, kuten henkilötiedot, diagnoosit, toimintakyvyn kuvaus, ajantasainen lääkelista, lääkehoito, allergiat, ruokavalio, tarvittava seuranta (paino, laboratoriotulokset), mahdollinen elvytyskielto sekä omaisten yhteystiedot.

10.2. Yhteydenpito omaisiin / läheisiin

Perhehoidettavalla on oltava mahdollisuus yhteydenpitoon omaistensa ja läheistensä kanssa. Perhehoidettavalla tulee olla itsellään oikeus määrittellä, kenen kanssa haluaa olla yhteydessä. Perhehoitajan tulee tukea ja auttaa perhehoidettavaa yhteydenpidossa hänelle tärkeiden ihmisten kanssa. Perhehoitajan tulee myös auttaa ja tukea perhehoidettavaa rajoittamaan yhteydenpitoa niihin henkilöihin, joihin perhehoidettava ei halua olla yhteyksissä.

10.3. Ikäihmisen lääkehoito perhehoidossa

Pitkäaikaisessa perhehoidossa ikäihmisen lääkehoito toteutetaan yhteistyössä kotihoidon kanssa. Ensisijaisesti perhehoidossa olevan ikäihmisen lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekissa (Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu, dnro 809/4/11, lääkkeiden annosjakelusta avohoidossa). Lyhytaikaisessa perhehoidossa ikäihmisellä tulee olla mukana perhekotiin tultaessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaettuina dosetteihin perhehoitojakson ajaksi. Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan tai kotihoidon toimesta. Perhehoitajaa tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta.

10.4. Asiaksmaksut

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevilta asiakkailta peritään hyvinvointialueen hallintosäännön toimielimen vuosittain vahvistamien ikäihmisten perhehoidon asiakasmaksujen mukaiset asiakasmaksut.

Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa olevilta asiakkailta peritään hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen vuosittain vahvistamien ikäihmisten perhehoidon asiakasmaksujen mukaiset asiakasmaksut.

Perhehoidettavan kotona tapahtuvan perhehoidon asiakasmaksut vahvistetaan vuosittain hyvinvointialueen hallintosäännön toimielimen päätöksellä.

Perhehoidosta, joka on järjestetty omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, peritään asiakasmaksulain mukainen asiakasmaksu.

10.5. Perhehoidettavan yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoidettavan käyttöraha on tarkoitettu hänen yksityiseen käyttöönsä hänen omien toiveidensa mukaan. Perhehoidettavan henkilökohtaisia menoja ovat esimerkiksi parturi tai kampaaja, jalkahoito, tapahtumiin osallistuminen (liput tai pääsymaksut), matkojen omavastuut ja pienet hankinnat. Varojen käytöstä ja käyttöä koskevista periaatteista tulee perhehoitajan sopia perhehoidettavan asioiden hoitajana olevan lähiomaisen tai edunvalvojan kanssa. Suositeltavaa on, että perhehoitaja pitää kirjaa käyttövarojen käytöstä.

Perhehoidossa olevalle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli hän ei itse kykene valvomaan etuaan ja huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista. Jos hoidettavalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella hoidettavan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan kanssa. Edunvalvojan kanssa sovitaan tilin käytöstä ja käyttövaran määrästä. On suositeltavaa, että perhehoidossa olevan edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana toimii muu henkilö kuin perhehoitaja (Laki holhoustoimesta 442/1999).

Pitkäaikaisessa perhehoidossa hoidettavan perhekodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai hyvinvointialueen edustajan kanssa. Omaisuusluetteloon kirjataan hoidettavan varoilla kaikki yli 200 euroa maksaneet hankinnat (tai edunvalvojan ohjeen mukaisesti).

10.6. Perhehoidettavan matkat ja retket

Matkoja ja retkiä järjestettäessä perhehoidettava maksaa oman osuutensa retken kustannuksista. Perhehoidettava/perhehoidettavat maksaa perhehoitajan matkakulut ja mahdolliset osallistumismaksut (esim. teatterilippu, uimahallimaksu).

Matkoista ja retkistä perhehoidossa tulee sopia erikseen hyvinvointialueen edustajan kanssa, jos perhehoitaja kuljettaa perhehoidettavaa (esim. kesäteatteriretki). Jos perhehoitoja liikkuu sovitulla retkillä perhehoidettavan kanssa omalla autolla, niin perhehoitajalle maksetaan kilometrikorvaukset (0,46 euroa/km, verohallinnon päätös 2022).

10.7. Perhehoidettavan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Perhehoidettavalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun. Perhehoidettavan osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta on tuettava ja vahvistettava. Perhehoidettavalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta ja huolenpidosta sekä kohtelusta valitus sosiaalihuollon viranhaltijalle.

Jos perhehoidettava on tyytymätön saamaansa hoivaan ja huolenpitoon tai kohteluun, hän voi pyytää oman hyvinvointialueensa sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana, joka seuraa ikäihmisen oikeuksia ja asemaa. Perhehoidettavaa on neuvottava valituksen tekemisessä. Hänellä on oikeus hakea muutosta päätöksiin sekä kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan perhehoidossa olevan ikäihmisen sosiaalihuollon toteutumiseen liittyvistä epäkohdista (sosiaalihuoltolaki 48 §).

10.8. Julkisuus

Perhehoidettavan valokuvaamiseen, videoimiseen ja niiden julkaisemiseen esimerkiksi instagramissa tai facebookissa tarvitaan perhehoidettavan lupa. Tarvittaessa lupa pyydetään läheiseltä tai edunvalvojalta. Omaan käyttöön tarkoitettuihin valokuviin ja videoihin ei tarvita erillistä lupaa.

10.9. Väkivalta- ja kriisitilanteet sekä perhehoidettavan katoaminen

Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen perhe-elämän periaatteita. Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit tulee ennakoida ja tiedostaa. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään perhehoidettavan tarvitsema apu ja tuki päivittäiseen arkeen.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin (poliisi, ambulanssi) ja sen jälkeen ilmoitus hyvinvointialueen edustajille.

Perhehoidettavan katoamistilanteessa toimitaan seuraavasti: Perhehoitaja tarkastaa perhehoitokodin tilat ja pihan nopeasti. Jos perhehoidettava on poistunut perhehoitokodista, katoamisilmoitus tehdään aina poliisille nopeasti, hätänumeroon 112. Katoamisilmoitusta tehdessä tulee kertoa katoamispaikka- ja aika, kadonneen henkilötiedot ja tuntomerkit.

Katoamisilmoituksen teon jälkeen tiedotetaan asiasta omaisille ja sijoittavalle hyvinvointialueelle. Kun perhehoidettava löytyy, ilmoitetaan hänen löytymisestään välittömästi poliisille, omaisille ja sijoittavan hyvinvointialueen edustajille. Katoaminen selvitetään perhehoitajan ja hyvinvointialueen edustajien kesken. Tarvittaessa perhehoitajalle järjestetään tukea.

10.10. Perhehoidettavan kuolema

Perhehoitaja ilmoittaa hoidettavan kuolemasta ensin poliisille, mikäli hoidettava kuolee perhekodissa. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, ja he toteavat hoidettavan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta välittömästi omaisille ja hyvinvointialueen edustajalle. Perhehoidettavan omaisiin otetaan yhteyttä hyvinvointialueelta. Perhehoitaja hoitaa yhdessä perhehoidettavan omatyöntekijän kanssa perhekodissa kuolemasta johtuvat järjestelyt. Perhekodissa voidaan järjestää esim. hiljainen hetki, johon voidaan pyytää seurakunnan työntekijä mukaan.

Tarvittaessa perhehoitajalle järjestetään tuki hyvinvointialueen edustajan toimesta.

11. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tehtävät ikäihmisten perhehoidossa

Perhehoidossa on monia prosessin vaiheita ja eri henkilöillä eri vastuita. Perhehoidossa on erotettavissa esimerkiksi perhehoidon vastuutyöntekijän tehtävät suhteessa perhehoitajaan ja toisaalta perhehoidettavan omatyöntekijän tehtävät. Hyvinvointialueella sovitaan seuraavien tehtävien sovittamisesta työntekijöiden tehtävänkuvuihin.

- uusien perhehoitajien rekrytointi
- perhehoidon ennakovalmennuksen organisointi vähintään kerran vuodessa

- toteutetaan Perhehoitoliiton suosituksen mukaisesti ja Perhe-hoitoliiton ennakkovalmennusmateriaaleja käyttäen. Valmennukseen kuuluvat valmennuspäivät, kotikäynti perhehoitajan luona, kotitehtävät, harjoitukset ja yhteinen arviointi
- perhehoitajien rekisterin ylläpito
 - kirjataan perhehoitajien henkilötunnistetiedot, tehdyt selvitykset (esimerkiksi valvontakäynnit) ja toimenpiteet sekä tehdyt toimeksiantosopimukset. Lisäksi rekisteriin kirjataan kunkin perhehoitajan kohdalle perhehoidettavan nimi, syntymävuosi, perhehoidon aloittamis- ja päättymispäivä sekä perhekodin sijainti kunta sekä hyvinvointialue
- perhehoitajan tukeminen ja erilaisten perhehoitajan tukimuotojen kehittäminen
 - mm. koulutuksien järjestäminen, sijoituksen alun intensiivinen tukeminen, pienryhmätoiminta, vertaistuki sekä tarvittaessa yksilö- ja ryhmätyönohjauksen hankkiminen
- perhehoidon valvonta
- perhehoitajan sijaisjärjestelyistä huolehtiminen
- erilaisten perhehoidon sijoitusprosessien toteuttaminen
- verkostoyhteistyö ja perhehoidon kehittäminen
- matkakorvausten käsittely
- käynnistämiskorvausten käsittely
- perhehoitojärjestelyiden päättymisen ja irtisanominen
- perhehoitajille maksettavien palkkioiden ja kulukorvausten ylläpito ja niiden maksamiseen liittyvät prosessit
- perhehoitajien vapaapäivien koordinointi ja vapaiden aikaisen hoidon järjestäminen

Liite 1 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ikäihmisten perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset

Pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Maksuluokka 1	1 314,51 €/kk	(1266,39 €/kk)
Maksuluokka 2	1 454,59 €/kk	(1401,34 €/kk)
Erityismaksuluokka 3	1 616,20 €/kk	(1557,03 €/kk)

Pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksettava kulukorvaus 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Ravinto	347,02 €/kk	(320,34 €/kk)
Asuminen	279,86 €/kk	(258,34 €/kk)
Muut menot	183,70 €/kk	(170,50 €/kk)

Lyhytaikaiselle perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Maksuluokka 1	70,03 €/vrk	(67,47 €/vrk)
Maksuluokka 2	80,81 €/vrk	(77,85 €/vrk)
Erityismaksuluokka 3	96,97 €/vrk	(93,42 €/vrk)

Lyhytaikaiselle perhehoitajalle maksettava kulukorvaus 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Kulukorvaus	33,58 €/vrk	(31 €/vrk)
-------------	-------------	------------

Osavuorokautisessa perhehoidossa maksettava hoitopalkkio 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Hoitopalkkio	alle 6 tuntia	48,49 €/hpv	(46,71 €/hpv)
--------------	---------------	-------------	---------------

Osavuorokautisessa perhehoidossa maksettava kulukorvaus 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Kulukorvaus	alle 6 tuntia	17,91 €/hpv	(16,53 €/hpv)
-------------	---------------	-------------	---------------

Perhehoidettavan kotona tapahtuva perhehoidon hoitopalkkio 1.1.2023 alkaen (vuonna 2022):

Hoitoaika	alle 3 tuntia	43,10 €	(41,52 €)
Hoitoaika	3 - 6 tuntia	70,03 €	(67,47 €)
Hoitoaika	yli 6 tuntia	86,20 €/vrk	(83,04 €/vrk)

Hoidettavan kotona tapahtuvassa perhehoidossa ei makseta kulukorvausta. Hoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus 0,46 euroa/kilometri (2022 Verohallinnon päätöksen mukaisesti).